

CPS, 04

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-2863 din 06.05.2021
La nr. 119 din 20.04.2021

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea articolului 2 din Legea nr.121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Ruslan FLOCEA

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI	
REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>1086</u>
" <u>11</u> "	<u>05</u> 20 <u>21</u>
Ora	_____

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7257 din 04.05.2021

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

Cu toate acestea, autorul nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată evitarea etapei esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor statuată la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că proiectul a fost plasat pe pagina web indicată supra, transparența în procesul decizional a fost, în mare parte, asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul a fost elaborat în scopul *"[...] modificării cuantumului alocației lunare de stat pentru veteranii de război încadrați în grad de dizabilitate severă în urma rănirii, contuziei, schilodirii sau a unei afecțiuni contractate în timpul acțiunilor de luptă, prevăzute în Legea nr.121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație"*.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea punctului 1) al alineatului (1) din articolul 2 al Legii nr.121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație, prin majorarea cuantumului alocației lunare invalizilor de gradul I din rîndul militarilor, ofițerilor de informații și securitate, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din sistemul administrației penitenciare, a căror invaliditate este cauzată de rănire, contuzionare sau schilodire în perioada celui de-al doilea război mondial, precum și în timpul îndeplinirii altor îndatoriri de serviciu militar sau special, ori este cauzată de afecțiuni legate de aflarea pe front, în detașamente și formațiuni de partizani, în organizații și grupe ilegale în perioada celui de-al doilea război mondial, de la 1000 lei la 2000 lei.

Potrivit autorului: *"Proiectul respectiv își propune modificarea cadrului normativ existent prin majorarea alocației lunare destinate participanților la acțiunile de luptă încadrați în grad de dizabilitate severă în urma rănirii, contuziei, schilodirii sau a unei afecțiuni contractate în timpul acțiunilor de luptă de la 1000 lei - la 2000 lei lunar."*

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Deși proiectul promovează interesele unui grup de persoane (invalizilor din rîndul militarilor, ofițerilor de informații și securitate, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din sistemul administrației penitenciare, a căror invaliditate este cauzată de rănire, contuzionare sau schilodire în perioada celui de-al doilea război mondial, precum și în timpul îndeplinirii altor îndatoriri de serviciu militar sau special, ori este cauzată de afecțiuni legate de aflarea pe front, în detașamente și formațiuni de partizani, în organizații și grupe ilegale în perioada celui de-al doilea război mondial) de a beneficia de o majorare a cuantumului alocației lunare de stat, fapt ce le va asigura acestora un trai decent, prevederile propuse sunt conform interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

1.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Reieșind din prevederile proiectului de lege expretizat, implementarea acestora necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul public național.

Potrivit autorului: *”Orice stat, indiferent de conjunctura politică care îl conduce, este obligat să-și cinstească eroii, oferindu-le respectul și grija sa pentru un trai mai bun. Pentru că valoarea unui stat se măsoară în grija pe care o are față de propriii cetățeni. Iar veteranii de război, în special veteranii conflictului de la Nistru, au fost și continuă să fie dezavantajați, discriminați.*

Prin urmare, pornind de la necesitatea promovării unor acțiuni care să ducă la îmbunătățirea vieții veteranilor de război încadrați în grad de dizabilitate severă în urma rănirii, contuziei, schilodirii sau a unei afecțiuni contractate în timpul acțiunilor de luptă prin identificarea unor soluții de susținere materială a acestor persoane care au un loc aparte în istoria modernă a Republicii Moldova ca stat independent și pentru manifestarea recunoștinței statului față de veteranii de război, se propune modificarea cadrului normativ existent prin majorarea alocației lunare participanților la acțiunile de luptă încadrați în grad de dizabilitate severă, de la 1000 lei lunar la 2000 lei lunar.

Potrivit CNAS, la evidență se află 87 de veterani încadrați în grad de dizabilitate severă în urma rănirii, contuziei, schilodirii sau a unei afecțiuni contractate în timpul acțiunilor de luptă, iar alocația suplimentară ar constitui puțin peste un milion de lei.”

În acest sens, examinând conținutul notei informative, se atestă lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, autorul nu a precizat disponibilitatea mijloacelor financiare necesare în bugetul de stat or va fi necesar alocarea mijloacelor financiare suplimentare în vederea achitării alocației lunare de stat în cuantum majorat, deși proiectul de lege expertizat va avea un impact bugetar; în sensul micșorării la bugetul de stat, prin majorarea alocațiilor lunare categoriilor de beneficiari vizați în art.2 alin.(1) pct.1) din Legea nr.121/2001, fapt ce contravine exigențelor prevederilor legislative ce reglementează obligativitatea efectuării studiului de impact financiar, stabilite în art.16-17 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, art.34 alin.(5) din Legea nr.100/2017 privind actele legislative și Hotărârii Curții Constituționale nr.29/2001 privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, care trebuie respectate în cazul proiectelor de acte legislative cu impact financiar asupra bugetului de stat.

Conform art.17 din Legea nr.181/2014 finanțelor publice și responsabilității bugetarfiscale, *”(1) Proiectele de acte normative cu impact financiar asupra bugetelor se supun expertizei financiare în conformitate cu legislația ce reglementează modul de elaborare a actelor normative. (2) Pe parcursul*

anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.", iar potrivit art.34 alin.(5) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, "Expertiza financiară este efectuată de către Ministerul Finanțelor, este obligatorie pentru proiectele care au impact asupra bugetului public și are menirea de: a) a asigura concordanța prevederilor proiectului cu legislația din domeniul financiar; b) a evalua cheltuielile pentru realizarea noilor reglementări; c) a semnală deficiențele cu caracter financiar și a prognoza consecințele în domeniul financiar."

Totodată, avînd în vedere caracterul preponderent financiar al prevederilor formulate, pentru adoptarea acestuia este necesar ca modificările propuse să fie acceptate de Guvern. Or, potrivit art. 131 din Constituție, care statuează că "(4) Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. (6) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare".

Prin urmare, pentru a asigura punerea în aplicare a deciziei care are un impact bugetar, se atestă necesitatea completării notei informative cu fundamentarea economico-financiară în conformitate cu art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017. Or, în lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu conține reglementări privind activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova în scopul modificării cuantumului alocației lunare de stat pentru veteranii de război încadrați în grad de dizabilitate severă în urma rănirii, contuziei, schilodirii sau a unei afecțiuni contractate în timpul acțiunilor de luptă, prevăzute în Legea nr.121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație.

Proiectul respectă parțial rigorile de transparență impuse de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, autorul nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării acestuia.

Deși proiectul în redacția parvenită la efectuarea expertizei anticorupție nu conține factori și riscuri de corupție, nota informativă la acesta necesită a fi completată cu informații/date privind fundamentarea economico-financiară privind disponibilitatea mijloacelor financiare. Or, în lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect. Totodată, pentru adoptarea proiectului de lege este necesar de solicitat punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art.131 alin.(4) și (6) din Constituție.

04.05.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Xenia VAMEȘ, Inspector principal

